

SCALA PARADISI

АКАДЕМИКУ ДИМИТРИЈУ БОГДАНОВИЋУ
У СПОМЕН

СЛОВЕНСКИ И СРПСКИ СРЕДЊИ ВЕК
Књига 1

ACADEMIA SCIENTIARUM ET ARTIUM SERBICA

SECTIO GLOTTOLOGICA ET LITTERARIA

COLLEGIUM PALAEOSLAVICUM
SLAVICA ET SERBICA MEDIAEVALIA

Volumen I

SCALA PARADISI
SCRIPTA IN MEMORIAM
DEMETRII BOGDANOVIĆ VIRI ACADEMICI
1986–2016

Acceptum in Sectionis glottologicae et litterariae conventu vi, die xxvi mensis
Iunii, anno mmxviii, auctoribus Jasmina Grković-Major, Academiae socia
ordinaria et Anatolij Arkadjevič Turilov, Academiae socio extraneo

Redactores

Anatolij Arkadjevič Turilov, Academiae socius extraneus, Tatjana Subotin-Golubović,
univ. profestrix, Irena Špadijer, univ. profestrix, Nataša Dragin, univ. profestrix,
mag. Dušica Grbić et Katarina Mano-Zisi

BELGRADI
MMXVIII

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

ОДЕЉЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

СТАРΟΣЛОВЕНСКИ ОДБОР
СЛОВЕНСКИ И СРПСКИ СРЕДЊИ ВЕК

Књига 1

SCALA PARADISI

АКАДЕМИКУ ДИМИТРИЈУ БОГДАНОВИЋУ
У СПОМЕН
1986–2016

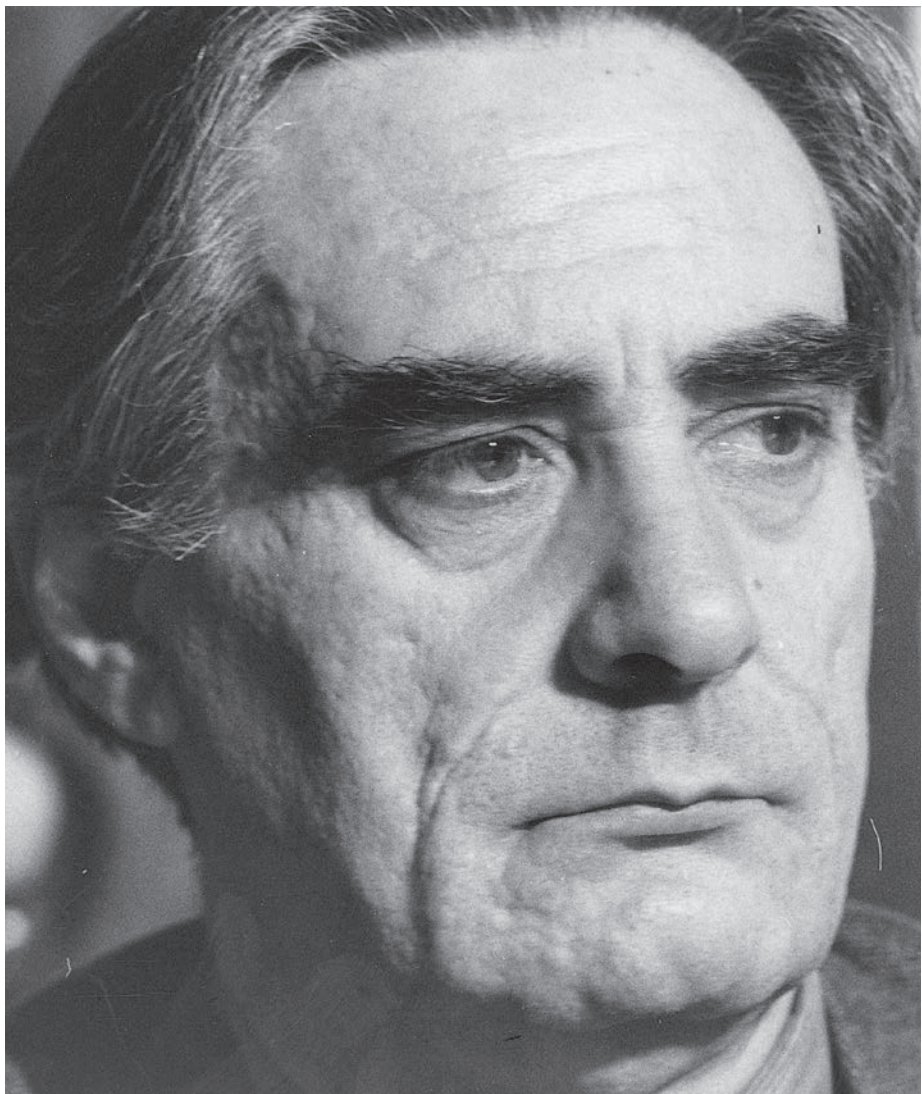
Примљено на VI скупу Одељења језика и књижевности, од 26. јуна
2018. године, на основу реферата академика Јасмине Грковић-Мејџор
и иностраног члана Анатолија Аркадјевича Турилова

Уредници

Анатолиј Аркадјевич Турилов, инострани члан САНУ, проф. др Татјана
Суботин-Голубовић, проф. др Ирена Шпадијер, проф. др Наташа Драгин,
мр Душица Грбић и Катарина Мано-Зиси

БЕОГРАД
2018

Luigi Forgasoli

Димитрије Богдановић (из породичне архиве)

УВОДНА РЕЧ

Академик Димитрије Богдановић (1930–1986), по образовању теолог и правник, оставио је својим делом блистави траг у српској медијевистици. Био је свестрани проучавалац српске средњовековне духовне културе и књижевности, као и српског рукописног наслеђа у целини, сагледавајући их из различитих углова и тиме утирући пут у многим областима истраживања. Као начелник Археографског одељења Народне библиотеке Србије и професор на Одељењу за историју Филозофског факултета у Београду неседично је преносио знање млађим генерацијама, образујући многе нараштаје научних посленика.

У научном раду значајну пажњу посветио је византијским темељима српске средњовековне културе и рецепцији византијске књижевности. Једна од омиљених тема била му је Лествица светог Јована Лествичника. Објавио је њен превод, као и монографију *Јован Лествичник у византијској и старој српској књижевности*, засновану на докторској дисертацији. У жељи да корене српске духовности приближи савременицима писао је у више наврата о исихазму, посебно о неоплатонизму у исихастичкој књижевности код Срба, о социјалној теологији Јована Златоустог, о Светим оцима и учитељима цркве, рецепцији византијског богословља у Србији XIV и XV века, о књижевности као чиниоцу интеграције византијско-словенског Балкана, о византијском књижевном канону у српским службама средњег века. Редиговао је превод *Поетике рановизантијске књижевности* Сергеја С. Аверинцева, обогативши књигу врсним предговором *На њушевима њеорисијској проучавања рановизантијске књижевности*. У низу прилога посвећених појединим питањима средњовековне књижевности у Срба издвајамо студију *Развој жанрова у српској књижевности XIII века*, као и више од стотину одредница у *Речнику књижевних термина*. Средњовековној култури приступао је као целини, заснованој на јединственом погледу на свет, те је писао и о односу књижевности и ликовне уметности. „Закон лепоте као свеопшта норма људског постојања захтевао је да буде исказан и у стварању писаном речју“, изрекао је једном приликом. Своја књижевнотеоријска и историјскокњижевна проучавања крунисао је поглављима у вишетојној *Историји српског народа* и књигом *Стара српска књижевност*.

Хвале је вредна и његова посвећеност приређивању, критичком издавању и превођењу старих споменика. Учествовао је у припреми прва два тома издања *Законика цара Стефана Душана*, у којима је објављено шест преписа овога текста, објавио *Софијску службу светом Сави, Карејски њишик светиога Саве, Србљак. Службе, канони, аканџисџи, I–IV* (у сарадњи са Ђорђем Трифуновићем), Теодосијево *Жиџије Пеџра Коришког, Жиџије Ђорђа Краџовца, Еџисџолије кир-Силуанове, те Маџиџин аџосџол*. Саставио је и данас у издавању споменика незаобилазни текст *Правила за криџичка издања сџарих срџских џисаџа*. Био је и један од покретача едиџије *Сџара срџска књижевносџи*, чији је циљ био да дела средњег века кроз преводе приближи савременом читаоцу. Са својим учитељем Владимиром А. Мошином приредио је критичко издање Вуковог превода *Новог завџеџа* у оквиру *Сабраних дела Вука Караџића*.

Пажњу је посвећивао и проблемима текстологије и лексикографије. У овој области драгоцени су његови радови *Тексџолошко изучавање џравних сџоменика средњовековне Срџије, Недиблиџска џрађа у речнику сџарословенског језика срџске редакџије* и *О неким џиџиџањима лексикоџрафске обраде јужнословенских ћирилских сџоменика срџске редакџије*.

Проучавао је српско писано наслеђе у многим рукописним збиркама (Хиландар, Савина, Библиотека Епархије арадске, Дечани, Пећка патријаршија, Никољац, Цетињски манастир и др.). Продубио је приступ који је усвојио од Владимира А. Мошина на пољу археографије и палеографије, а своја начела изложио је у програмском раду *Меџод оџиса рукоџиса у Археоџрафском одељењу Народне диблиџтеке СР Срџије у Беоџраду*. Поред више прилога у којима је изнео резултате својих истраживања (*Сџара срџска рукоџисна књиџа и џроблем реконсџрукџије њених фондова, Ђирилска џалеоџрафија и кодиколоџија у Јуџославији, Персџекџиве књижевноисџоријских исџираживања у збиркама словенских рукоџиса Свеџе Горе, Археоџрафски џројекџи у Срџији* итд.), објавио је и две монографске синтезе: *Канџалог ћирилских рукоџиса манасџира Хиландара, I–II*, и *Инвенџар ћирилских рукоџиса у Јуџославији (XI–XVII века)*.

„Био је то човек сасвим изузетних особина“, написала је академик Ирена Грицкат, један од његових блиских сарадника. Красили су га, како каже, велика интелектуална и духовна острашћеност, многострана и необична знања, моћ усредсређивања, организаторска умешност, тактични приступ саговорницима, дар лепе речи, мирна углаћеност, те јасноћа и брзина мишљења. „Он је, по некој особеној интуиџији, по дубоко проџуховљеној поистовећености са предметом свога рада, био непоновљив.“

Академик Димитрије Богдановић је, поред бројних дужности које је имао у Српској академији наука и уметности, био оснивач и први председник Старословенског одбора, утемељеног 1982. године. У знак захвалности за наслеђе које нам је оставио и поштовања према његовом неуморном раду, едицију Старословенског одбора САНУ *Словенски и српски средњи век (Slavica et Serbica mediaevalia)* започињемо њему посвећеном споменицом.

Академик Јасмина Грковић-Мејдор

СЛУЖБА ПРЕСВЕТОЈ БОГОРОДИЦИ У ЧАСТ И СПОМЕН
ЧУДОТВОРНЕ ЈОЈ ИКОНЕ ВЕЛИКОРЕМЕТСКЕ
ОСВРТ НА ПРЕВОД АКАДЕМИКА ДИМИТРИЈА БОГДАНОВИЋА

ДИМИТРИЈЕ СТЕФАНОВИЋ

Велелепну службу пресветој Богородици у част и спомен чудотворне јој иконе Великореметске са руског црквенословенског на српски језик превео је маја 1982. године Димитрије Богдановић. Када сам га упитао да ли би био спреман да службу преведе, радо је пристао. Превод је објављен у књизи *Служба њресвѣтој Боѳородици у часѣи и сѳомен чудотворне јој иконе Великоремѣтске*, коју је саставио проигуман Хризостом (Столић) Хиландарац, у издању манастира Велика Ремета 2010. године. Књига није у широј продаји, али се може наћи у продавници манастира Велика Ремета.

Утисак који ме прожима када читам превод драгог колеге Димитрија Богдановића, јесте да је у српском језику проналазио старинске или у свакодневном говору недовољно коришћене речи, чак и оне које су иначе у теолошкој употреби. То доказује да је Димитрије Богдановић дубоко ушао у садржај ове нове, веома надахнуте службе проигумана Хризостома. Трудио се да пронађе речи и изреке које одговарају црквенословенском тексту. Нема сумње да је у сваком погледу превод успео и да је то још један у низу теолошких и језичких доприноса које нам је Димитрије Богдановић даровао.

Служба још није заживела у смислу литургијског представљања, али Студијски хор Музиколошког института САНУ сваку пробу започиње певањем тропара који у целини наводимо:

Тѣбѣ припадаемъ госпоже, и любезно взирающе на свѣтлю ѣконѣ твою, и вопѣемъ ти:
прѣиди къ намъ блага мати, оущедри тѣвѣщихъ тѣ, и дарѣй намъ свѣтлы образъ
твой, въ залогъ цнлости и спасенїѣ.

Теби припадамо Госпођо, и с љубављу гледајући свету икону Твоју **вапимо**
ти: дођи нам, блага Мати, помилуј **штоватеље** Твоје и даруј нам свету слику
своју у залог милости и спасења.

* Димитрије Стефановић, Српска академија наука и уметности, Београд

Осврнућемо се на поједине речи и изразе из превода да покажемо колико се Димитрије Богдановић трудио да га обогати.

Речи и изрази су у оригиналу дати у полумасном слогу; у преведеном тексту су исто обележени.

Из стихира на „Господи возвах“

Прѣидите нынѣ, празднoлюбцы, монашествующихъ все сословіе, прѣидите и вси мѣртѣи людіе, прѣидите пѣсньми воспоемъ теплѣ тоа божественнаа великодѣанїа, и любовїю блажидцъ констинна присноблаженнѣю, во обители великореметстѣй веселашеса .

Дођите сада, љубитељи празника, монаха часних цели зборе, дођите и сви световни људи, дођите да песмама успојемо тепло Њена божанствена дела велика, и с љубављу да ублажимо заиста Присноблажену у Обители Великореметској веселећи се.

Предѣ неаже образомъ мы навыхохомъ пѣти и блажити та, мати создателя.

Пред чијим ликом ми научисмо да певамо и блажимо Тебе, Матер Саздательву.

Просатъ великїа милости, и прїемлютъ неоскудно свѣщїи въ недзѣхъ исцѣленїе.

Просе велике милости и примају неоскудно у болести исцељење.

Божественными зраци просвѣти поющыя та.

Божанственным зракама просветли појце.

Из стихира на литији

Исцѣленїи створи истекають, идиже напааютса души наша, и врачуютса безмездно благодатно тѣлеса наша.

Исцељења потоци теку, којима се напајају благодатно душе наше и лече се бесплатно тела наша.

Из стихира на стиховње

Ѧ всакаго вреда твоа рабы соблюдай.

Од сваке несреће Твоје рабе чувај.

Из тропара

Оущедри чтвщицъ та.

Помилуј штоватеље Твоје.

Из сједална после прве катизме

Величаемъ та возвеличившю родъ нашъ.

Величамо Тебе која си узвеличала род наш.

Из Величанија

Чтець образъ твой святый, иudge точниши исцѣленїа всѣмъ съ вѣрою притекающимъ.

Штујемо слику Твоју свету из које точиш исцѣљења свима који са вером притичу.

Из стихире по 50. псалму

Свѣтъ же твоего веселїа исполняется: буря сопротивныхъ вѣтровъ оставляется.

Светлост Твојег веселја осваја, бура се супротних ветрова оставља.

Иноцы въ печалехъ сладкое оутѣшенїе прїемлютъ.

Иноци у тузи слатко тешење примају.

Из канона

Благодать воздающа многую обновителемъ святыхъ обители великореметскїа, ты предопредѣлила еси, твой образъ богатство быти ей неиздвѣжаемое .

Благодат дајући многу обновительима свете Обители великореметске, Ти си одредила да јој лик Твој буде богатство, непотрошљиво.

Бси полахъ : богородице пречистаа, ты еси оутвержденїе обители нашеа и честнословїе.

Сви пояху: Богородице пречиста, Ти јеси утврђење Обители наше, сва наша част и слава

Оудостонла еси, ѿ владычице дѣво, образъ твой сей дати въ заступленїе приходящихъ сѣдо, богоневѣсто.

Удостојила јеси, Дјево Владичице, лик овај Твој дати да заступа оне који овамо долазе, Богоневесто.

Не лишн матернаго твоего попеченїа и насъ, совершающихъ днесь сел иконы свѣтлое торжество, да та присно въ пѣснехъ величаемъ.

Не лиши материнскога Твојег старања и нас који данас светкујемо ове Иконе светли празник, да Тебе увек у песмама величамо.

Радвїса, радвїса цвѣте невѣдаемый.

Радуј се, радуј се, цвете неувели.

Любовїю сїю чествемъ тебе сазнью.

С љубављу ову чествујемо Тебе саму

Плодъ благословенныхъ припожнѣмъ.

Плодъ благослова ѿемо пожъети.

Ты бо на пронзколеніе не на глаголы взираеши.

Јер Ти на намеру, а не на речи гледаш.

Недостоиное мое пѣніе приношъ: бѣ показаніе благодаренія моего, многихъ ради твоихъ благодѣаніи, богородованнаа владычице.

Недостойно моје појање приносим, као знак благодарности моје, због многих Твојих добротинастава богородована Владичице.

Ико госпожи обители великіа ремети, покараемса вѣрно: та почитаемъ чистаа, и прославляемъ теплѣ: паствити насъ и оуправлати непрестаѣ, наставнице наша пречистаа.

Као Госпођи Обители Велике Ремете поковамо се са вером, Тебе шгујемо, Чиста, и прослављамо топло: предводити нас и усмеравати не престај, водитељко наша пречиста.

Нека ово подсећање буде скроман прилог успомени на великог и незаборавног савременог великана, академика Димитрија Богдановића.

Захваљујући Димитрију Богдановићу на лепом дару, са задовољством истичемо да је његов превод обогатио нашу преводну литературу и подарио молитвени допринос не само успомени на икону Великореметску, већ и на ову фрушкогорску обитељ у време игумана Стефана (Вучковића).

Превод ће помоћи свима који се молитвено буду обраћали икони Богородице Великореметске да духовно узрасту и да приме Богородичину благодат.

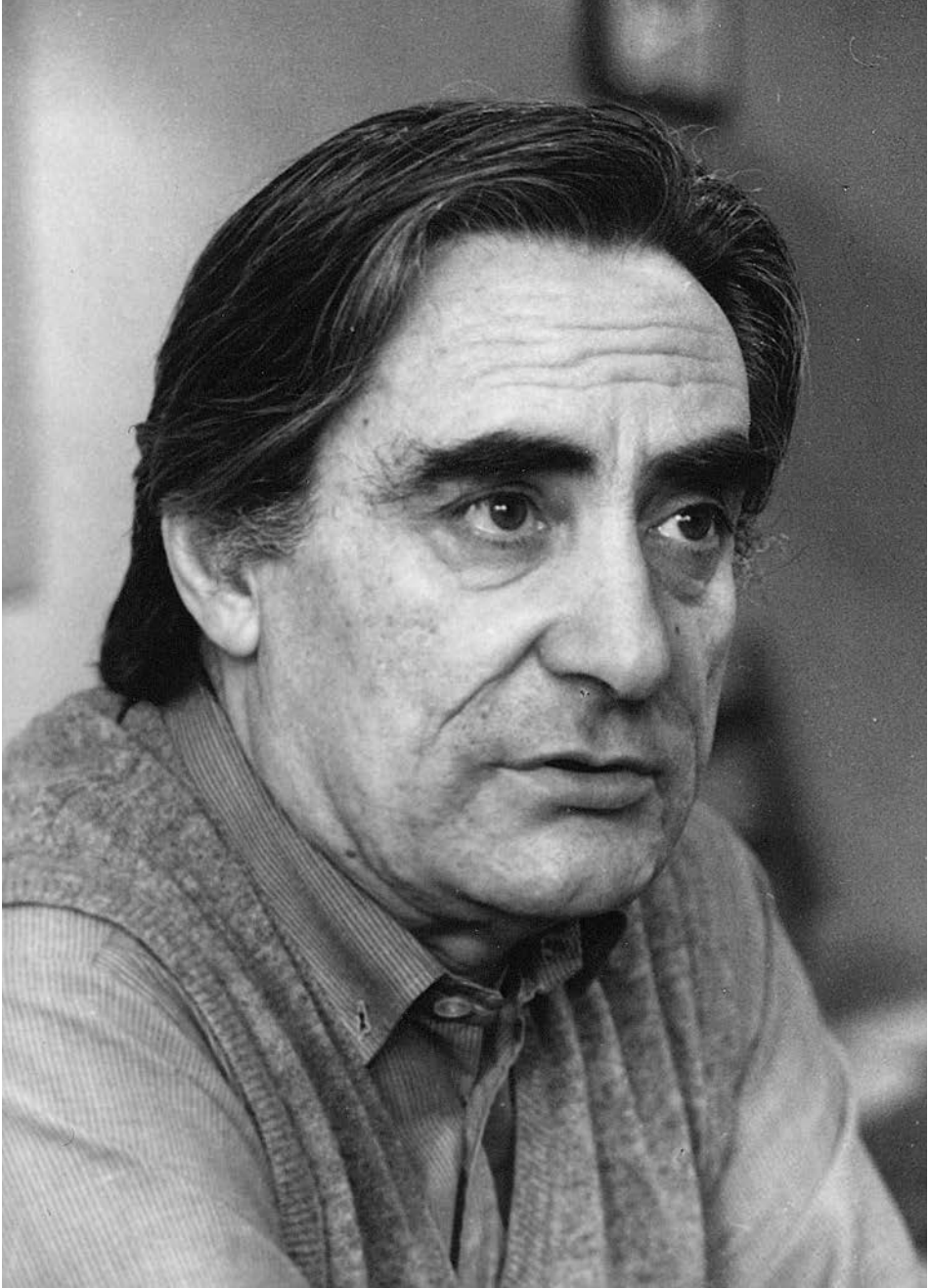
ЛИКОВНИ ПРИЛОЗИ

Сл. 1. Димитрије Богдановић

Сл. 2. Димитрије Богдановић, децембар 1985.

Сл. 3. Слева надесно: Драган Недељковић, Дејан Медаковић,
јеромонах Хризостом (Столић), Димитрије Богдановић и непозната особа

Сл. 4. Слева надесно: Соња Богдановић (трећа), Димитрије Богдановић (четврти),
Фрањо Баришић (пети) на промоцији Каталога ћирилских рукописа манастира
Хиландара, САНУ, 1978.

Сл. 5. Здесна налево: Димитрије Богдановић, помоћник управника Народне библиотеке Милорад Најдановић, његова светост патријарх српски господин Герман, непосредно по отварању нове зграде Народне библиотеке (1973)

Сл. 6. Иво Андрић (други слева) у посети Археографском одељењу; слева надесно: Димитрије Богдановић (први), помоћник управника Народне библиотеке Милорад Најдановић (четврти) и манипулант у библиотеци Милан Јакшић (пети)

Сл. 7. Димитрије Богдановић (први слева) са Светозаром Радојчићем и супругом Соњом у Семинару за историју уметности Филозофског факултета

Сл. 8. Димитрије Богдановић (први слева) у Институту за историју уметности Филозофског факултета с Дејаном Медаковићем (у средини) и Радованом Самарцићем (здесна)

Сл. 9. Слева надесно: Димитрије Богдановић, Бранислав Црнчевић, Матија Бећковић, Дејан Медаковић, Душан Радовић и Стеван Раичковић на Светој Гори

Сл. 10. Димитрије Богдановић с колегама у Сентандреји: Стојан Вујичић (други слева), Динко Давидов (седи у средини), Сретен Петковић и Миодраг Јовановић (стоје здесна)

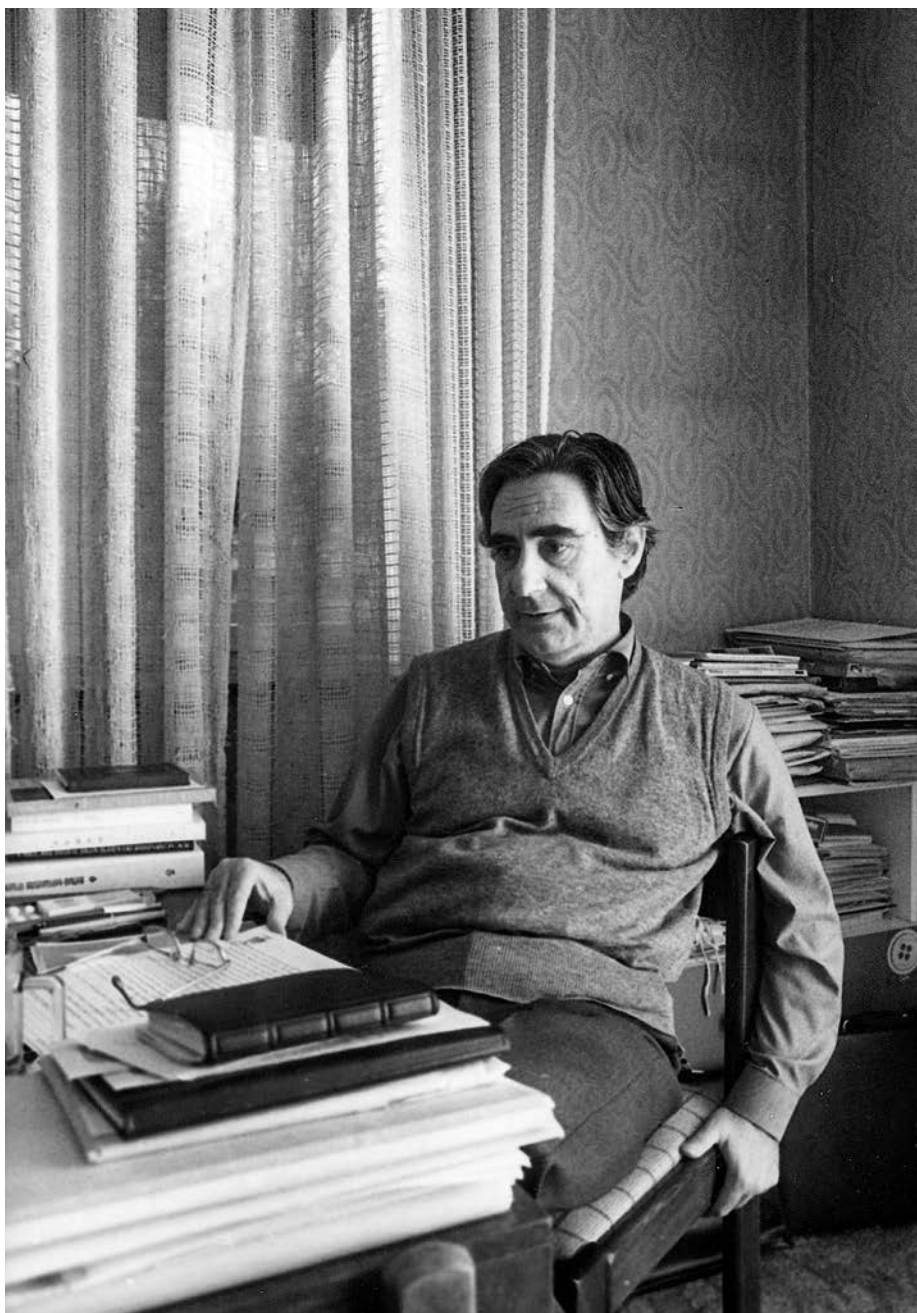
Сл. 11. Димитрије Богдановић с колегама у Раваници: Јованка Калић (прва слева),
Фрањо Баришић (трећи слева), Станислав Хафнер (пети), Радован Самарџић
(шести)

Сл. 12. Димитрије Богдановић с Димитријем Стефановићем у Великој Ремети

Сл. 13. Димитрије Богдановић држи предавање на Универзитету Колумбус (Охајо)

Сл. 14. Димитрије Богдановић у својој радној соби

ix F 70 (5 14)

Зборник ходошки

Ванф, IV + 188 + 3 ; 21,0 x 14,0 ; 16,5 x 8,5 ; 26 ;
 Чешкому изданима

Сб. 1	1 - 8	зан. н. 1, 8
2	9 - 16	зан. н. 9
3	17 - 24	
4	25 - 32	
5	33 - 40	
6	41 - 48	
7	49 - 56	
8	57 - 64	
9	65 - 72	
10	73 - 80	
11	81 - 88	
12	89 - 96	
13	97 - 104	
14	105 - 112	
15	113 - 120	
16	121 - 128	зан. н. 128
17	129 - 136	зан. н. 129, опис. 139 , н. 131, опис. 135
18	137 - 144	зан. н. 140
19	145 - 152	зан. н. 146
20	153 - 160	
21	161 - 169	опис. н. 163
22	169 - 176	опис. н. 174
23	177 - 184	зан. н. 181, 184
24	185 - 188	зан. н. 185, 188 (отра жует.)

Све изданима нешто је за -
 јавно издати; он резултат -
 појави се додатно нешто

Аус. архив = VV

Зам.
 Брест Прага. иски. до изданима н. 8-9 Мафарија прекоизданима
 црква Карл. мост. ; о коме ваља зами до н. 9' где гми : (Тол. 10 1, 8 и 9
 ex libro, Compendium Syntagmatis Matthaei Vlastensis continens, sec. XVI clar-
 taceo in 4., Bibliotheca metropolitana Carlovicensis, transmissa sunt).

Ка н. 130 где гми. Маф. црква : Fol. isthoc, hunc spectat, an ad firmam
 Codicis, incertum.

Сл. 15. Опис Ходошког зборника (Народни музеј, Праг), радни материјал

Leraan, 26. / 1345
 71, 81, 89, 97, 108, 116, 118, 129, 130
 100' 141
 Leraan, 4. p. 32
 (130/324)

2; 16, 24, 29, 31, 32, 33, 35, 80, 85, 106, 113, 129, 130, 139'

Писку: скуптаван за зуп - абвуги (Омилугов),

Писку: скуптаван за зуп - абвуги (Омилугов);
 25, 5 x 19, 0 ; 20, 0 x 14, 0 ; (33 - 31, 32, 32, 27, 28)

Купу конвентуал. Пискувал.
 Остатке свештенику бити делом пискувал. Пискувал. (?)

16. 1 1-8 1812
 2 9-16
 3 17-24
 4 25-32
 5 33-40
 6 41-48
 7 49-54
 8 55-62
 9 63-69
 10 70-77
 11 78-85
 12 86-93
 13 94-101
 14 102-109
 15 110-117
 16 118-125
 17 126-133
 18 134-141

1. 14 месеца штомна ладонца
 Недостатке зело свештенику
 1. 36 рече шомб. шемени
 шрикович (6) ✓
 I. шемени шом шемени (7) ✓
 шом шемени (шом шемени са шом шемени)

1 x 0 = 0
 1 x 6 = 6
 1 x 7 = 7
 16 x 8 = 128
 (141) ✓

Лоциције ознаке шом шом не шемени се са шемени.
 шом шемени шом шемени! 14. 8 91. шемени.

Сл. 16. Опис рукописа бр. 32 из збирке манастира Дечана, радни материјал

- (узне редослед)
- К 111) Синтагма Маврије Влашковић, срп., XIV в. Ђакуп, 294 л. 290 x 225 мм. ²¹⁰ Записи.
- К 112) Синтагма Маврије Влашковић, срп., XVI в. Ђакуп, 169 л. 320 x 245 мм.
- Манастирски списак (с. Гарашиновић)
- К 113) Капош Матије, срп., XIV в. Београд-Шенић, 133 л. 230 x 155 мм. Записи.
- К 114) Манастир, срп., крај XIV - прв. XV в. Ђакуп, 236 л. 255 x 175 мм. Записи.
- Завеса (са списком) као 108
- К 115) Манастир, срп., крај XIV - прв. XV в. Ђакуп, 267 л. 220 x 145 мм. Записи.
- К 116) Завоника, срп., жуп. Генадија, XVI - XVII в. Ђакуп, 161 л. 210 x 145 мм. Записи.
- К 117) Манастир, срп., XV в. Ђакуп, 161 л. 210 x 130 мм. Записи. ¹⁴⁰

Сл. 17. Радни материјал из 1977. године за Инвентар ћирилских рукописа у Југославији (XI-XVII века)

а¹ 111-118

в¹ 119-126

119-125, 126
меди
корич

Копирање и
замена везана

ПАЗИ : у рукопису је ери-
мисом конзервације ју ила-
ибе ипозитве ипозитвена група,
пајансена фотипоације, профине
мил еловичи иу ерефини дубе
марони (иуер елине иеуорине)
втаја на ерговорител елину (?),
иуке је етеуорил ил еовинса
ефитиуија на ерефини ееме
(иуеи), еарине, еуе еере ју
иуеи, еонепиуеи!

Копирање конзервације :
уеице еалице се еуеиуеи,
еуеице иу на ели еелице на-
еуеи. Заеуеице еелице иу 1733
на и. 126 је сада је еонепиуеи
иуеице, иуеице се еели еуеи
еуеи еуеи и еали еуеи еуеи иу
еуеи еуеи еуеице. Еуеице!
еуеи еуеи еуеи еуеице еуеи,
еуеи еуеи еуеи еуеице еуеи.
на еуеице еуеи еуеице еуеи
иуеице еуеице еуеице еуеице,
еуеице еуеице еуеице еуеи-
це еуеи еуеи еуеице еуеице
и еуеице!

Слово

и. 1 [Слово Краљу Јанковићу, 30. лф.]
иуеице еуеице еуеице еуеице на еуеице еуеи
еуеи : и еуеи еуеице. еуеице еуеице еуеице
еуеице еуеице еуеице еуеице, и еуеице еуеице
еуеице еуеице еуеице еуеице еуеице еуеице еуеице.

Сл. 18. Археографски опис српског рукописа бр. 267 Народне библиотеке „Св. Кирил и Методиј“ у Софији (1983) 487

САДРЖАЈ

Уводна реч	7
ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ И РУКОПИСНО НАСЛЕЂЕ	11
Мирјана Бошков	
Тропар и кондак кијевском кнезу Владимиру у рукопису Данила Крпца	13
MIRJANA BOŠKOV	
A TROPARION AND A KONTAKION DEDICATED TO THE KIEVAN PRINCE VLADIMIR IN THE MANUSCRIPT OF DANIL KRPAС	33
Зорица Витић	
„Слово о житију светог Антонија“ Гаврила Тројичанина	35
ZORICA VITIĆ	
“THE SERMON ABOUT THE LIFE OF ST. ANTHONY” BY GAVRILO TROJICANIN	45
Јасмина Грковић-Мејџор	
ЧУДО, ДНЕЋ И ДНЕО У СТАРОСЛОВЕНСКОМ ЈЕЗИКУ	55
JASMINA GRKOVIĆ-MAJOR	
ЧУДО, ДНЕЋ AND ДНЕО IN OLD CHURCH SLAVONIC	66
Аксинија Джурова, Диљана Радославова	
Новооткрити фрагменти од Ловешкиа Дамаскин: ПРЕДВАРИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ	67
AХINIЈA DŽUROVA, DI LJANA RADOSLAVOVA	
NEW-FOUND FRAGMENTS FROM THE LOVECH DAMASKIN: PRELIMINARY NOTES	83
Климентина Иванова	
Панигирик № 282 од Библиотека на Србската патриаршија в контекста на Балканската кирилска книжнина	93
KLIMENTINA IVANOVA	
THE BOOK OF PANEGYRICS AT THE LIBRARY OF THE SERBIAN PATRIARCHATE IN THE CONTEXT OF THE BALKAN CYRILLIC LITERATURE	122

ТОМИСЛАВ ЈОВАНОВИЋ БИБЛИЈСКА И АПОКРИФНА ПОДЛОГА ПРОЛОШКОГ ЖИТИЈА СВЕТОГ ПРОРОКА ЈЕРЕМИЈЕ	123
TOMISLAV JOVANOVIĆ BIBLICAL AND APOCRYPHAL PATTERNS OF THE PROLOGUE VITA OF THE HOLY PROPHET JEREMIAH	142
Јанис Какридис по, последн, последоаџтнџ: от «метафизики предлогов» к историческој грамматики	149
YANNIS KAKRIDIS по, последн, последоаџтнџ: FROM THE "METAPHYSICS OF PREPOSITIONS" TOWARDS HISTORICAL GRAMMAR	163
МИРОСЛАВ А. ЛАЗИЋ Од Божидара Вуковића до Дионизија дела Векије: идентитет и псеудоним у култури раног модерног доба	165
MIROSLAV A. LAZIĆ FROM BOŽIDAR VUKOVIĆ TO DIONISIO DELLA VECCHIA: THE IDENTITY AND PSEUDONYM IN EARLY MODERN CULTURE	185
КАТАРИНА МАНО-ЗИСИ Непознати препис Службе светом кнезу Лазару и Слова о кнезу Лазару из треће деценије XV века	187
KATARINA MANO-ZISI AN UNKNOWN COPY OF THE SERVICE TO HOLY PRINCE LAZAR AND THE NARRATION ON PRINCE LAZAR FROM THE THIRD DECADE OF THE 15 TH CENTURY	201
АНИСАВА МИЛТЕНОВА АН УНЕКПЛОРЕД МАНУСКРИПТ ВИТН АПОКРИФА ИН ТЕ КОЛЛЕКЦИОН ОФ БАЛТАЗАР БОГИШИЋ	211
АНИСАВА МИЛТЕНОВА Један непроучени рукопис који садржи апокрифе из збирке Валтазара Богишића	226
АЛЕКСАНДАР НАУМОВ Теологија у списима Ђурђа Црнојевића и Божидара Вуковића	227
ALEKSANDER NAUMOW THEOLOGY IN THE WRITINGS OF ĐURAĐ CRNOJEVIĆ AND BOŽIDAR VUKOVIĆ	238

ЉИЉАНА И. ПУЗОВИЋ ПРИКУПЉАЊЕ ПИСАНИЈЕ ПРЕМА КАТАСТИХУ МАНАСТИРА ХИЛАНДАРА (БР. 521): ПРИЛОГ ИСТОРИЈИ СРПСКЕ ЦРКВЕ И НАРОДА КРАЈЕМ XVII И ПОЧЕТКОМ XVIII ВЕКА	239
LJILJANA I. PUZOVIĆ PIOUS DONATIONS (PISANIYA), ACCORDING TO THE KATASTICH OF THE HILANDAR MONASTERY (№ 521): A CONTRIBUTION TO THE HISTORY OF THE SERBS AND THE EASTERN ORTHODOX CHURCH IN THE LATE 17 TH AND THE EARLY 18 TH CENTURY	263
ЈОХАНЕС РАЈНХАРТ СЛОВО (ПСЕУДО-)НЕКТАРИЈА ЦАРИГРАДСКОГ „IN THEODORUM MARTYREM“ (СРГ 4300; ВНГ 1768) У СРПСКОСЛОВЕНСКОМ ПРЕВОДУ	265
JOHANNES REINHART THE SERMON OF (PSEUDO-)NECTARIUS OF CONSTANTINOPLE “IN THEODORUM MARTYREM” (СРГ 4300; ВНГ 1768) IN A SERBIAN CHURCH SLAVONIC TRANSLATION	285
НАТАЛИЈА В. РАМАЗАНОВА СЕРБСКЕ СВАТЕНЕ САВА И АРСЕНИЈ В РУССКИХ ПЕВЧЕСКИХ РУКОПИСЯХ	287
NATALIA V. RAMAZANOVA SERBIAN SAINTS SAVA AND ARSENJE IN RUSSIAN CHANT COLLECTIONS	297
ВИКТОР САВИЋ ПРЕПИС КАРЕЈСКОГ ТИПИКА ИЗ XVI ВЕКА (АХС 134/135)	299
VIKTOR SAVIĆ A 16 TH -CENTURY MANUSCRIPT COPY OF THE TYPIKON OF KARYES (AHS 134/135)	322
ЈОВАНА СТАНОЈЛОВИЋ ОРНАМЕНТИКА РУКОПИСНИХ КЊИГА МОНАХА РОМАНА (ДРУГА ЧЕТВРТИНА XIV ВЕКА)	325
JOVANA STANOJLOVIĆ ORNAMENTATION IN THE MANUSCRIPTS WRITTEN BY THE MONK ROMAN (THE SECOND HALF OF THE 14 TH CENTURY)	344
ЈАН СТРАДОМСКИ DWIE NIETYPOWE REDAKCJE KORMCZEJ ŚW. SAWY W ZBIORACH RĘKOPISÓW CERKIEWNYCH W POLSCE	357

JAN STRADOMSKI TWO COPIES OF AN ATYPICAL RECENSION OF THE NOMOCANON OF SAINT SAVA (KRMČIJA) IN RELIGIOUS MANUSCRIPT COLLECTIONS IN POLAND	373
ТАТЈАНА СУБОТИН-ГОЛУБОВИЋ Хиландар 608 (МИНЕЈ ЗА ДЕЦЕМБАР) – ВЕСНИК ПРОМЕНА У ЛИТУРГИЈСКОМ ЖИВОТУ СРЕДЊОВЕКОВНЕ СРБИЈЕ	375
TATJANA SUBOTIN-GOLUBOVIĆ HILANDAR № 608 (DECEMBER MENAION): THE HERALD OF CHANGE IN THE LITURGICAL LIFE OF MEDIEVAL SERBIA	397
ЈАНИС ТАРНАНИДИС Слика српске списатељске и духовне делатности у XIII и XIV веку која се јавља у синајским словенским рукописима пронађеним 1975. године	399
YANNIS TARNANIDIS THE IMAGE OF SERBIAN LITTERARY AND SPIRITUAL ACTIVITY IN THE 13 TH AND 14 TH CENTURIES AS REFLECTED IN SLAVIC MANUSCRIPTS FOUND IN 1975 IN THE MOUNT SINAI	410
СЕРГЕЈ Ю. ТЕМЧИН Образ св. Вассиана Константинопольского как модель развития культа св. Прохора Пшинского: гимнография и агиография	411
SERGEY Y. TEMCHIN THE IMAGE OF BASSIANOS OF CONSTANTINOPLE AS THE MODEL FOR THE DEVELOPMENT OF THE CULT OF ST. PROHOR OF RČINJA: HYMNOGRAPHY AND HAGIOGRAPHY	425
БРАНИСЛАВ ТОДИЋ О једном месту у повељи Стефана Немањића Хиландару	427
BRANISLAV TODIĆ ON ONE PASSAGE IN THE CHARTER OF STEFAN NEMANJIĆ FOR HILANDAR	435
МАРИНА В. ЧИСТЯКОВА О јужнословјанских преводима Стишног пролога	437
MARINA V. CHISTYAKOVA SOUTH SLAVIC TRANSLATIONS OF THE VERSE PROLOGUE	455

СЕЃАЊА	457
ВЛАДЕТА ЈЕРОТИЋ ДИМИТРИЈЕ БОГДАНОВИЋ – У МОМЕ СЕЃАЊУ	459
КРАСИМИР СТАНЧЕВ С ДИМИТРИЕ БОГДАНОВИЧ В КОМИСИЈАТА ЗА РЃКОПИСИ НА СИВАЛ	463
ДИМИТРИЈЕ СТЕФАНОВИЋ СЛУЖБА ПРЕСВЕТОЈ БОГОРОДИЦИ У ЧАСТ И СПОМЕН ЧУДОТВОРНЕ ЈОЈ ИКОНЕ ВЕЛИКОРЕМЕТСКЕ: ОСВРТ НА ПРЕВОД АКАДЕМИКА ДИМИТРИЈА БОГДАНОВИЋА	469
ЛИКОВНИ ПРИЛОЗИ	473

SCALA PARADISI
АКАДЕМИКУ ДИМИТРИЈУ БОГДАНОВИЋУ У СПОМЕН
1986–2016

СЛОВЕНСКИ И СРПСКИ СРЕДЊИ ВЕК
Књига 1

Уредник серије
Јасмина Грковић-Мејџор

Издаје
Српска академија наука и уметности
Београд, Кнез Михаилова 35

Технички уредник серије
Виктор Савић

Обрада ликовних прилога, слог и прелом
Мирослав Лазић

Тираж
400 примерака

Штампа и повез
Службени гласник, Београд

© Српска академија наука и уметности
2018

CIP - Каталогизација у публикацији - Народна библиотека Србије, Београд

811.163.1(082)

091=16(082)

SCALA paradisi. Академику Димитрију Богдановићу у спомен : 1986–2016 : примљено на VI скупу Одељења језика и књижевности, од 26. јуна 2018. године, на основу реферата академика Јасмине Грковић-Мејдор и иностраног члана Анатолија Аркадјевича Турилова / уредници Анатолиј Аркадјевич Турилов ... [и др.]. – Београд : САНУ, 2018 (Београд : Службени гласник). – 487 стр. : илустр. ; 24 см. – (Словенски и српски средњи век / Српска академија наука и уметности. Одељење језика и књижевности, Старословенски одбор ; књ. 1)

На спор. насл. стр.: Scala paradisi. Scripta in memoriam Demetrii Bogdanović viri academici : 1986–2016. – Радови на више језика. – Тираж 400. – Напомене и библиографске референце уз текст. – Библиографија уз сваки рад. – Резимеи на енгл. или срп. језику.

ISBN 978-86-7025-802-0

а) Старословенски језик – Зборници

б) Словенски рукописи – Зборници

COBISS.SR-ID 271614988